

Perusopetuksen opetussuunnitelma / Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus (S2)

Luku 10 Kieleen ja kulttuuriin liittyviä erityiskysymyksiä

Kaikkien oppilaiden opetuksessa noudatetaan yhteisiä, perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukaisia tavoitteita ja periaatteita. Oppilaiden kielelliset valmiudet sekä kulttuurista otetaan perusopetuksessa huomioon. Jokaisen oppilaan kieli- ja kulttuuri-identiteettiä tuetaan monipuolisesti. Oppilaita ohjataan tuntemaan, ymmärtämään ja kunnioittamaan jokaisen kansalaisen perustuslain mukaista [oikeutta omaan kieleen ja kulttuuriin](#).

Tavoitteena on ohjata oppilaita arvostamaan eri kieliä ja kulttuureja sekä edistää [kaksi- ja monikielisyttä](#) ja siten vahvistaa oppilaiden kielellistä tietoisuutta ja [metalingvistisiä taitoja](#). Koulutyöhön voi sisältyä monikielisiä opetustilanteita, joissa opettajat ja oppilaat käyttävät kaikkia osaamiaan kieliä. Opetuksessa hyödynnetään oppilaiden ja heidän huoltajiensa ja yhteisönsä tietämystä oman kieli- ja kulttuurialueensa luonnosta, elämäntavoista, historiasta, kielistä ja kulttuureista. [Kulttuurista monilukutaitoa](#) voidaan vahvistaa mediakasvatuksella ja ottamalla huomioon oppilaiden ja heidän perheidensä mediakulttuuri.

Perusopetuslain mukaan perusopetuksessa käytettävä kieli on suomi tai ruotsi. Opetuskielenä voi olla myös saame, romani tai viittomakieli. Opetuskielenä voidaan käyttää myös [muita kieliä](#), kun se ei vaaranna opetussuunnitelman perusteissa asetettujen tavoitteiden saavuttamista.

10.1 Saamelaiset ja saamenkieliset

Saamelaisten opetuksessa erityisenä tavoitteena on tukea oppilaiden kasvamista kieleensä, kulttuuriinsa ja yhteisönsä sekä antaa heille mahdollisuus omaksua saamelainen kulttuuriperintö. Tavoitteena on lisätä oppilaiden valmiuksia toimia saamenkielisessä ympäristössä, oppia saamen kieltä ja saamen kielellä.

Saamelaisten kotiseutualueella asuvien saamen kieltä osaavien oppilaiden opetus tulee antaa pääosin [saamen kielellä](#). Silloin kun perusopetus on saamenkielistä, sen erityisenä tavoitteena on vahvistaa saamen kielen osaamista ja kielen käyttöä. Opetus perustuu yhteisölliseen näkemykseen kielestä. Yhteisön jäsenyys ja osallisuus lujittuvat, kun oppilaat oppivat käyttämään kieltä yhteisölle ominaisella tavalla.

Saamen kielen ja kirjallisuuden opetuksessa otetaan huomioon eri saamen kielet ja niiden murteet sekä kielen sisältämä kulttuurinen tietous. Oppilaita ohjataan ymmärtämään kielellisten valintojen merkityksiä ja vaikutuksia ympäristöönsä sekä myönteisen viestintäilmapiiriin rakentamisen tärkeyttä osana oman elämänsä hallintaa ja kielellistä tapakasvatusta. Kielellisten taitojen kehittyessä oppilaat saavat valmiuksia osallistua ja vaikuttaa yhteisiin asioihin ja päätöksentekoon. Opetus lisää oppilaiden ymmärrystä ja arvostusta oman kieli- ja kulttuuristaustan merkityksestä sekä itselle, yhteisölle ja yhteiskunnalle että muille alkuperäiskansoille. Oppilaita ohjataan ymmärtämään ja arvostamaan myös muita kieliä ja kulttuureja.

10.2 Romanit

Romanien opetuksessa erityisenä tavoitteena on vahvistaa oppilaiden identiteetin kehitystä ja tietoisuutta omasta historiasta ja kulttuurista. Opetuksessa otetaan huomioon Suomen romanien asema etnisenä ja kulttuurisena vähemmistönä. Opetus vahvistaa romanien kieli- ja kulttuuriperinnön säilymistä yhteistyössä kotien kanssa.

Oppilaille pyritään tarjoamaan romanikielen opetusta. Mahdollisuuksien mukaan heille tarjotaan myös romanikielistä opetusta. Opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden ikä ja romanikielen taito ja hyödynnetään romanikielistä yhteisöä ja mediaa.

10.3 Viittomakieliset

Viittomakielisten opetuksessa erityisenä tavoitteena on vahvistaa oppilaiden viittomakielistä identiteettiä ja tietoisuutta omasta kulttuuristaan ja viittomakielisestä yhteisöstä. Opetuksessa hyödynnetään viittomakielistä yhteisöä ja mediaa. Viittomakieltä käyttävät oppilaat voivat olla kuuroja, huonokuuloisia tai kuulevia.

Perusopetuslain mukaan kuulovammaisille tulee tarvittaessa antaa opetusta myös [viittomakielellä](#). Lain perusteluiden mukaan ainakin [viittomakieltä ensimmäisenä kielenä oppineille kuuroille](#) opetus tulee antaa viittomakielellä. Viittomakielinen perusopetus voidaan toteuttaa joko viittomakielisessä ryhmässä tai ryhmässä, joka koostuu viittomakielisistä ja puhuttua kieltä käyttävistä oppilaista. Viittomakielisen perusopetuksen tavoitteena on vahvistaa oppilaiden viittomakielen taitoa ja lisätä valmiuksia toimia erilaisissa ympäristöissä.

Viittomakielen ja kirjallisuuden opetuksessa oppilaat vahvistavat valmiuksiaan vuorovaikutukseen viittomakielellä osana oman elämänsä hallintaa. Vuorovaikutustaitojen kehittyessä he saavat valmiuksia osallistua ja vaikuttaa yhteisiin asioihin ja päätöksentekoon. Viittomakielisille kuuleville annetaan viittomakielen opetusta mahdollisuuksien mukaan. Opetus lisää oppilaiden ymmärrystä viittomakielisen kommunikaation merkityksestä itselle ja viittomakieliselle yhteisölle.

10.4 Maahanmuuttotaustaiset oppilaat

Maahanmuuttotaustaisten oppilaiden opetuksessa erityisenä tavoitteena on tukea oppilaiden monikielisyttä sekä identiteettien ja itsetunnon kehittymistä. Siten oppilaat saavat valmiudet tasapainoiseen ja aktiiviseen yhteiskunnan jäsenyyteen. Opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden taustat ja lähtökohdat, kuten äidinkieli ja kulttuuri sekä maassaoloaika.

Maahanmuuttotaustaisia oppilaita rohkaistaan käyttämään osaamiaan kieliä monipuolisesti eri oppiaineiden tunneilla ja muussa koulun toiminnassa. Näin oman äidinkielen oppiminen ja käyttö tukevat eri oppiaineiden sisällön omaksumista ja oppilas oppii viestimään koulun oppiainesisällöistä myös omalla äidinkielellään. Suomen perustuslain mukaan jokaisella Suomessa asuvalla on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Oppilaille pyritään tarjoamaan oppilaan oman äidinkielen opetusta.

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän valintaa kuvataan suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän erityisessä tehtävässä.

Oppilaan oman äidinkielen ja suomen tai ruotsin kielen opetuksen ohella oppilaille annetaan tarvittaessa tukea myös muilla oppimisen osa-alueilla tasavertaisten oppimisvalmiuksien saavuttamiseksi. Maahanmuuttotaustaiselle oppilaalle voidaan laatia suunnitelma opintoja varten. Mikäli oppilas on ilman huoltajaa alaikäisenä maahan tullut tai muu maahanmuuttajalapsi tai -nuori, jolle laaditaan [kotoutumisen edistämisestä annetun lain](#) mukainen kotoutumissuunnitelma, voi oppilaalle laadittava suunnitelma olla osa sitä.

10.5 Paikallisesti päätettävät asiat

Opetussuunnitelman laadinnassa otetaan huomioon paikalliset, kieliin ja kulttuuritaustoihin liittyvät erityiskysymykset ja kuvataan, miten opetus järjestetään. Opetussuunnitelman

laadinnassa tehdään yhteistyötä oppilaiden ja huoltajien sekä mahdollisesti erilaisten kieli- ja kulttuuriyhteisöjen kanssa.

Opetuksen järjestäjä päättää ja kuvaa opetussuunnitelmassa

- miten oppilaiden kielet, kielelliset valmiudet ja kulttuurinen tausta otetaan huomioon opetuksen järjestämisessä ja koulutyössä ja miten opetus käytännössä järjestetään
- minkälaisin toimenpitein oppilaiden kieli- ja kulttuuri-identiteettien kehittymistä tuetaan
- miten maahanmuuttotaustaisten oppilaiden siirtyminen suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän opiskelusta suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärään tapahtuu
- järjestetäänkö oman äidinkielen opetusta sekä miten tiedotetaan huoltajia sen merkityksestä ja saatavuudesta
- käytetäänkö maahanmuuttotaustaisen oppilaan oppimisen tukena suunnitelmaa opintoja varten.

Keuruun paikalliset tarkennukset

Keuruulla suomi toisena kielenä -opetus järjestetään yksilölliset lähtökohdat ja oppilaan koulunkäyntihistoria huomioiden. Tavoitteena on tehdä joustavaa ryhmittelyä niin, että S2-ryhmät olisi muodostettu oppilaiden taitotason mukaan. Heikoimmin suomea taitaville järjestetään heidän taitotasonsa mukaisia omia S2-oppitunteja, joissa harjoitellaan luku- ja kirjoitustaitoa sekä suomen kielen perusanastoa.

Tavoitteena on, että oppilaat vähitellen siirtyvät kohti suomen kieli ja kirjallisuus -oppiaineen (S1) tunteja. Ne S2-oppimäärää opiskelevat oppilaat, jotka hyötyvät S1-oppiaineen tunneista, opiskelevat S2-oppimäärää joustavasti S1-oppitunneilla.

Osa suomi toisena kielenä -oppimäärää opiskelevista on vapautettu ruotsin opinnoista (perusopetuslaki 18 §), sillä ruotsin opiskelu olisi heille kohtuutonta. Näille oppilaille järjestetään S2-opetusta tai opetuskielen tukiovetusta ruotsin oppituntien aikana.

Keuruulla S2-oppimäärää opiskelevien kielitaitoa arvioidaan jatkuvasti. Arvioinnissa käytetään työkaluina standardoituja testejä ja kaikki S2-oppimäärää opiskelevat testataan vähintään kaksi kertaa vuodessa.

Testit ovat myös osa arviointia, kun pohditaan S2-oppimäärästä siirtymistä S1-oppimäärään. Arvioinnin apuna ovat myös oppilaan tuntiosaaminen ja kaikkien oppilasta opettavien opettajien havainnot. Keuruulla S2-oppimäärästä S1-oppimäärään siirtymistä suositellaan oppilaille ja huoltajalle heti, kun oppilaan suomenkielentaito on riittävä suomen kieli ja kirjallisuus -oppiaineen opiskeluun. Siirtyminen oppimäärästä toiseen voi siis tapahtua myös kesken lukuvuoden.

Arvostus erilaisia kieliä ja kulttuureja kohtaan on opetuksen tärkeä lähtökohta. Keuruun koulut ovat tällä hetkellä monikulttuurisempia kuin aiemmin, mikä on rikkaus. Oppilaan tausta saa näkyä myös koulussa. Eri oppiaineissa tuodaan esiin erilaisia kulttuureja ja kulttuurisia tapoja sekä annetaan tilaa oppilaan kulttuurisille kokemuksille ja osaamiselle.

Keuruulla pyritään järjestämään oman äidinkielen opetusta niille, jotka sitä haluaisivat. Oman äidinkielen opetus tukee suomen kielen oppimista. Kun oppilas osaa omaa äidinkieltään hyvin ja on myös opiskellut sitä, hänen on helpompi oppia uutta kieltä. Tällöin hänellä on omalla äidinkielellään sanavarastoa liittyen kielen rakenteeseen ja rakentumiseen. Hänellä on tällöin myös tietoa siitä, miten kieli voi rakentua. Oman äidinkielen osaaminen vahvistaa lisäksi omaa kulttuuri-identiteettiä.

Keuruulla kirjataan kunkin S2-oppimäärää opiskelevan kielitaitotasot Wilmaan tuki -välilehdelle S2-kielen taitotasot -lomakkeelle. Tämä auttaa tarvittavaa tietoa siirtymään nivelvaiheessa tai opetuksen järjestäjän vaihtuessa. Se on lisäksi työkalu silloin, kun on tarpeen pohtia S1-oppimäärään siirtymistä. Oppimisen tukena käytetään suunnitelmaa tarvittaessa. Tämä voi olla tarpeellista esimerkiksi yläkouluvaiheessa, jos heikko kielitaito tuo opinnoissa etenemiseen haasteita tai jos oppilaille laaditaan kotoutumissuunnitelma.